

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์คำในพระธรรมเทศนาพื้นเมือง เพื่อสร้างแบบฝึกภาษาล้านนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1” มีวัตถุประสงค์สองประการ ประการแรก เพื่อวิเคราะห์ คำภาษาล้านนาในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองด้านการสร้างคำ การใช้คำ ความหมายของคำ และ สำนวนโวหาร ประการที่สอง เพื่อสร้างแบบฝึกภาษาล้านนา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้ศึกษา ได้ดำเนินการวิเคราะห์คำจากพระธรรมเทศนาพื้นเมืองเรื่องมหาวิบาก ฉบับวัดร่องวัวแดง ตำบล ร่องวัวแดง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาจนได้ผลสรุป ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ด้านการสร้างคำ การใช้คำ ความหมายของคำ และสำนวนโวหาร เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้บางส่วน ดังนี้
  - 1.1 ด้านการสร้างคำ ในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองเรื่องมหาวิบาก พบว่ามีการสร้างคำอยู่ 2 แบบ แบบที่หนึ่งเป็นการสร้างคำประสม แบ่งเป็น 2 วิธี ได้แก่ ประสมคำระหว่างคำภาษาไทยกับคำภาษาไทย ประสมคำระหว่างคำภาษาไทยกับคำยืม แบบที่สองเป็นการสร้างคำซ้อน แบ่งเป็น 3 วิธี ได้แก่ การซ้อนคำภาษาไทยกับคำภาษาไทย การซ้อนคำภาษาไทยกับคำยืม และการซ้อนคำยืมกับคำยืม ส่วนการสร้างคำซ้ำไม่มีปรากฏในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองเรื่องนี้
  - 1.2 ด้านการใช้คำ ในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองเรื่องมหาวิบาก พบว่ามีการใช้คำอยู่ 5 ชนิด ได้แก่ ชนิดที่หนึ่งคำนาม ทำหน้าที่ 2 ด้าน คือ ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค ทำหน้าที่เป็นกรรมในประโยค ชนิดที่สองคำลักษณนาม ชนิดที่สามคำสรรพนาม ชนิดที่สี่คำกริยา ชนิดที่ห้าคำสันธาน โดยทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับชนิดของคำไทยโดยทั่วไป
  - 1.3 ด้านความหมายของคำ ในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองเรื่องมหาวิบาก พบว่าความหมายของคำที่นำมาใช้แบ่งเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ ความหมายโดยตรง ความหมายเชิงอุปมา ความหมายแฝง และความหมายตามปริบท ส่วนความหมายจิตประหวัดไม่มีปรากฏในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองเรื่องนี้
  - 1.4 ด้านสำนวนโวหาร ในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองเรื่องมหาวิบาก พบว่ามีสำนวนโวหารเกิดขึ้นในพระธรรมเทศนาเรื่องนี้เพียง 1 สำนวน คือ บรรยายโวหารเท่านั้น

2. ผลการศึกษาและวิเคราะห์คำในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองเรื่องมหาวิบากถึงวิธีการสร้างคำ การใช้คำ ด้านความหมายของ และสำนวนโวหาร พบว่าครูผู้สอนสามารถนำผลการวิเคราะห์ไปใช้เป็นแบบฝึกภาษาล้านนาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ ตลอดจนสามารถนำพระธรรมเทศนาพื้นเมืองไปเป็นสื่อการสอน เพื่อให้นักเรียนหาคำ บอกวิธีการสร้างคำ การใช้คำ ความหมายของคำ และสำนวนโวหารได้อีกด้วย

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาวิเคราะห์คำในพระธรรมเทศนาพื้นเมือง มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ด้านการสร้างคำในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองเรื่องมหาวิบาก พบว่าการสร้างคำอยู่ 2 ลักษณะ คือ คำประสมกับคำซ้อน การสร้างคำประสมทำให้ได้คำใหม่ในภาษาเป็นการเพิ่มคำศัพท์เพื่อประโยชน์ในการใช้ภาษาได้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยคำประสมที่ได้จะยังคงทำหน้าที่ของคำได้ในประโยคเช่นเดียวกับภาษาไทยทั่วไป ทั้งยังทำให้เห็นลักษณะเฉพาะของการนำคำในภาษามาสรางเป็นคำใหม่ที่มีความหมายถึงสิ่งต่างๆ สิ่งเดียวกันแต่เรียกใช้แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น

ส่วนคำซ้อนมีทั้งการซ้อนคำภาษาไทยกับคำภาษาไทย การซ้อนคำภาษาไทยกับคำเขมร และการซ้อนคำเขมรกับคำเขมร ผลการวิเคราะห์พบว่าคำซ้อนภาษาไทยกับคำภาษาไทยพบมากที่สุด รองลงมาคือคำภาษาไทยกับคำเขมร ส่วนการซ้อนคำเขมรกับคำเขมรมีพบน้อยที่สุด การสร้างคำแบบคำซ้อนนั้นจะเป็นทั้งคำภาษาไทยและคำเขมรจากภาษาบาลี สันสกฤต หรือเขมร และโดยไม่จำกัดจำนวนพยางค์ของคำ ในการซ้อนนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้คำหนึ่งเป็นคำไขความหมายของอีกคำหนึ่งเป็นสำคัญ นอกจากนี้การซ้อนคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันและความหมายในกลุ่มเดียวกันอีกด้วย

2. ผลการวิเคราะห์ด้านการใช้คำในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองเรื่องมหาวิบาก พบว่าการใช้คำที่เป็นคำนาม คำลักษณนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำสันธาน การใช้คำนามพบมากที่สุด โดยทำหน้าที่เป็นประธานและเป็นกรรมในประโยค รองลงมาคือการใช้คำกริยา ซึ่งทำหน้าที่แสดงการกระทำ แสดงอาการของประธานในประโยค ถัดมาคือการใช้คำลักษณนาม ส่วนคำสรรพนามและคำสันธานมีพบน้อยที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ด้านความหมายของคำในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองเรื่องมหาวิบาก พบว่า ด้านความหมายของคำมีทั้งความหมายโดยตรง ความหมายเชิงอุปมา ความหมายแฝง ความหมายตามปริบท

4. ผลการวิเคราะห์ด้านสำนวนโวหารในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองเรื่องมหาวิบาก พบว่า สำนวนโวหารที่นำมาใช้แต่นั้นคือ บรรยายโวหาร เพราะเป็นการเขียนเล่าเรื่องเหตุการณ์เกี่ยวกับ ความวิบากของพระพุทธเจ้าในอดีตชาติต่าง ๆ พร้อมกับยังมีการเสนอแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจอีกด้วย

จากการที่ได้ดำเนินการวิเคราะห์คำในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองเสร็จแล้ว ผู้ศึกษาได้นำผลการวิเคราะห์ไปสร้างแบบฝึกภาษาล้านนาจำนวน 4 แบบฝึก โดยให้ครูประจำวิชานำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธรรมราชศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนสามารถทำตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ โดยดูจากแบบฝึกและแบบสอบถามซึ่งนักเรียนบอกการสร้างคำ จัดหมวดหมู่ของคำ เติมความหมายของคำ และบอกสำนวนโวหารได้อย่างถูกต้อง

ฉะนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาล้านนา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จึงมีความสำคัญที่ควรได้รับการสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียน ได้ฝึกฝนทักษะด้านภาษาล้านนาอยู่เสมอ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียน ได้มีความเข้าใจรักและห่วงใยในภาษาถิ่นของตน การที่จะฝึกให้เกิดการพัฒนาในด้านดังกล่าวจะใช้เพียงแบบฝึกที่ใช้ควบคู่กับหนังสือเรียนเพียงอย่างเดียวไม่น่าจะน้อยเกินไป ครูผู้สอนจึงควรวางวิธีการส่งเสริมเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากบทเรียน ด้วยการประยุกต์สร้างแบบฝึกขึ้นมาเองจากสื่อต่างๆ มาประกอบการเรียนการสอนภาษาล้านนา เพราะแบบฝึกนั้นจะเป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก

ผู้ศึกษาหวังว่า แบบฝึกภาษาล้านนาที่สร้างขึ้นนี้จะมีผู้สนใจนำไปประยุกต์ใช้ต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียน ได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของคำภาษาล้านนามากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในด้านการเรียนการสอน

1.1 ปัญหาบางประการที่พบในการศึกษา คือ ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ไว้หลายประเด็น ซึ่งเมื่อขณะทำการศึกษาพบว่า บางเกณฑ์ที่วิเคราะห์มีความซับซ้อนและยากต่อการวิเคราะห์ ผู้ที่จะศึกษาในเรื่องนี้จะต้องมีความเข้าใจและมีภูมิความรู้เรื่องภาษาศาสตร์ให้มากขึ้น จึงจะมีความเข้าใจในหลักการวิเคราะห์คำได้ถูกต้อง

1.2 การวิเคราะห์คำถึงวิธีการสร้างคำ การใช้คำ ความหมายของคำ และสำนวนโวหาร ที่ได้ศึกษาจากพระธรรมเทศนาพื้นเมือง มีความแตกต่างกับเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือเรียน ผู้ศึกษาควรทำความเข้าใจเพื่อจะได้ปรับใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือเรียน

1.3 แบบฝึกที่จัดสร้างขึ้น ครูผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนการสอนได้
เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

2.1 พระธรรมเทศนาพื้นเมืองมีจำนวนมาก ควรจะมีการศึกษารูปศัพท์ภาษาล้านนาใน
ลักษณะต่างๆ เช่น ชนิดและหน้าที่ของคำ ประโยคที่ซับซ้อน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาคำศัพท์ภาษาล้านนาจากวรรณกรรมล้านนาอื่น ๆ เช่น
บทควราว บทขอ เพลงพื้นบ้าน เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศที่ตรงกับ
ศัพท์ในภาษาล้านนา เพื่อยืนยันคำศัพท์ไทยโบราณ ที่พบในพระธรรมเทศนาพื้นเมือง

2.4 ควรจะศึกษาคำศัพท์ในพระธรรมเทศนาพื้นเมืองสำนวนต่าง ๆ เพื่อศึกษาคำยืม
ในภาษาอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากภาษาบาลี สันสกฤต